

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. I. An accepta ob turpem causam restituenda sint?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

ARTICULUS I.

An accepta ob turpem causam restituenda sint?

- I. *Contractus de re illicita facienda rescindendus est. Quod si partim sit de re licita, partim de illicita, solum datur obligatio ponendi rem licitam.*
- II. *Pro scelere patrandi nihil promitti, dari, aut accipi potest, antequam illud patretur. Et quod acceptum esset, restituendum danti, nisi datum esset absolute ad alliciendum.*
- III. *Post sceleris patrationem probabilius est, quod solvi debeat pretium pro illo promissum.*
- IV. *Qui post factum accepit pretium promissum pro scelere patrandi, probabilius potest illud retinere, nisi teneatur satisfacere parti laesa.*
- V. *Ex lege positiva restituendum est pretium simoniacum vel pauperibus, vel Ecclesiae in poenam delicti.*
- VI. *Illicite sic acquisita a Filio, Uxore, seruo, probabilius non debent restitui Patri, Marito, Domino.*

I. **C**ertum est, contractum, vel pactum de re illicita facienda rescindendum esse, nec ullam promissionem, votum, aut iuramentum ad id obligare. Ratio est, quia iure naturae unusquisque tenetur se retrahere a peccato; ita ut non possit ad peccatum obligari neque ratione contractus, neque ratione promissionis, voti, iuramenti, &c. ergo contractus huiusmodi rescindi debet. Quando tamen contractus, vel promissio essent partim de re licita, partim de illicita, confurgit obligatio ponendi tantum rem licitam, quia ex regul. 3. juris, *Utile per inutile non vitatur.*

II. Quæritur nunc primo, An dari, vel accipi possit aliquid pro turpi cau-

sa, vel pro opere illicito patrandi? Et utrum post opus illicitum patratum, verbi gratia post homicidium positum ab assassino, vel peccatum a meretrice, promittens teneatur solvere, quod pro eo patrandi promissum? Ac demum, num accipiens talem mercedem possit illam retinere, an debeat restituere?

Respondeo, & dico primo, ante factum neque dari, neque promitti potest, neque accipi aliquid pro patrandi quocumque opere illicito, siue sit contra iustitiam, siue contra aliam quamcumque virtutem, & si quid acceptum sit, restitui debet. Ratio est, quia quilibet teneatur abstinere ab opere malo, & a medio ad illud inducente; atqui pretium promissum datum, aut acceptum pro malo opere ante factum, seu antequam opus malum ponatur, est medium inducens ad illud; ergo tale pretium nec promitti, nec dari, nec accipi potest ante factum. Unde fit, quod promittens tale pretium ante factum non solum peccet, & non debeat solvere, sed etiam debeat contractum rescindere; accipiens vero teneatur statim restituere, & quidem ipsi danti, non pauperibus. Ratio est, quia dans non dedit, nec voluit transferre dominium, nisi ob causam illam, puta, ut fiat homicidium; ergo tali causa non subsistente dominium non transfertur: Tunc solum potest retineri datum ante factum, quando dans absolute illud donasset, ut alliceret ad opus malum, non vero sub conditione operis mali ponendi; etiam si illud non fuisset donaturus, si prævideret, quod accipiens non esset inducendus ad malum; Potest autem hoc retineri, dummodo ex eo nullum scandalum, seu incitamentum ad malum habeatur.

III. Dico secundo; Post factum, seu adimpleto opere illicito, pro quo promissum erat pretium, Opinio communior

nior apud Bonac. fert, quod promittens teneatur solvere, quod promissit; quamvis Navar. cap. 16., Medin. quæst. 20. de Restitut., & alii apud Less. lib. 2. cap. 18. num. 20. putent, quod ne post factum quidem teneatur solvere; quia datio, & acceptio pro re turpi videtur esse velut approbatio peccati commissi, atque adeo novum peccatum. Ratio tamen communis sententiæ est, tum quia promissio rei licitæ facta sub conditione turpi adimplenda est, quoties adimpleri potest sine peccato; sed promissio solvendi pretium, sub conditione homicidii ponendi, est promissio rei licitæ facta sub conditione turpi, quæ tamen post factum, seu posito homicidio adimpleri potest sine peccato; ergo debet adimpleri homicidio patrato: Tum quia sicut alter implevit, quod promiserat, verbi gratia commisit homicidium, ad quod se obligaverat, ita par est, ut alter etiam servet suam promissionem solvendi pretium, quam sine peccato servare potest post factum.

Adde, quod res illicita est pretio æstimabilis, vel ratione periculi, laboris, aut damni, cui se exposuit illam exequens, vel saltem ratione voluptatis, aut utilitatis perceptæ ab eo, qui illam fieri curavit; Nam qui mandat, verbi gratia, occisionem sui inimici, utilitatem, & voluptatem habet a tali homicidio, & exponit sicarium laboribus, damnis, & periculo suspendii; ergo par est, ut hæc pretio compensentur, quando sine peccato compensari possunt, videlicet post factum: Hac etiam de causa communiter docent cum Vasq., Sanch., Molin., contra Angel., Vald., & alios apud Azor., & Bonac.; quod qui promissit pretium conjugatæ, vel moniali pro copula, teneatur illud solvere secuta copula, seu post factum; quia scemina veluti locavit corpus suum alteri, ex

quo ille voluptatem percepit pretio æstimabilem.

Neque dicas; qui solvit pretium sicario pro assassinio commisso, illud iterum approbat; ergo non potest sine peccato tale pretium solvere ne post factum quidem: Nam falsum est antecedens; potest enim solvi pretium non solum sine approbatione peccati præteriti, sed etiam cum detestatione illius.

IV. Dico tertio, qui accepit pretium pro opere illicito jam patrato, sive contra iustitiam fuerit, sive contra aliam virtutem, non tenetur illud restituere; quamvis si commiserit peccatum contra iustitiam, verbi gratia homicidium, teneatur damnatum resarcire. Ita communius contra Joan. Medin., & alios apud Less. cap. 14. dub. 8. putantes, quod debeat restituere: Quam sententiam Less. etiam putat probabilem. Ratio conclusionis est, quia, ut diximus, opus illicitum, ratione laboris, periculi, aut damni, cui se exponit, qui illud exequitur, est pretio æstimabile; ergo iuste retinetur pretium pro illo acceptum, quando illud jam est commissum. Unde fit, iudicem non debere restituere, quod accepit pro ferenda injusta sententia, aut testem pro falso testimonio ferendo, aut militem pro bello injusto; quamvis teneantur resarcire damna illata parti læsæ.

V. Norandum tamen, quod si lex aliqua efficiat aliquem incapacem dominii, seu inhabilem ad acquirendum aliquid pro turpi causa, in tali casu neque secuto effectu potest quicquam retineri, ut patet. Et ideo acquisita per simoniam retineri non possunt, quia simoniacus est incapax rei acquirendæ, ut notat Bonac. hic, Vasq., & alii communiter; Unde restitui debet, quodcumque acceptum est: Et universim restitui debet danti, (cum dominium non sit ab eo translatum in accipientem,)

tem,) nisi aliquando aliter in poenam delicti decernatur a jure; ut de facto decernitur in casu simoniae, quod pretium acceptum pro beneficio, pro collatione ordinum, & pro admissione in religionem, restituatur pauperibus, vel Ecclesiae, cui facta est injuria, non vero danti, idque in poenam delicti, ex Less., & D. Th. 2. 2. quaest. 32. art. 7.

VI. Quaeritur secundo, Utrum illicite acquisita a filio, seruo, uxore, &c., restitui debeant Patri, Domino, Marito, &c., an possint illi ea sibi retinere?

Respondeo, Navar., Reginald., Sot., & alios apud Bonac. probabilius putare, eodem modo discurrendum esse de iis, quae licite a praedictis personis acquiruntur, verbi gratia laborando, ac de iis, quae illicite acquiruntur, verbi gratia ob committendum homicidium, fornicationem, &c., quia peccatum non debet patrocinari delinquenti: Quare sicuti acquisita licite a filio pertinent ad Patrem, saltem quoad usum fructum, seclusis castrensibus, vel quasi castrensibus; ita illicite acquisita ob turpem causam retineri non possunt a filio, sed pertinent ad eundem Patrem. Verum Bonac. quaest. 3. punct. 3., & alii putant, praedictas personas posse sibi retinere acquisita ob turpem causam. Ratio est, quia cum hujusmodi lucrum sit odiosum Patri, domino, marito, non debet dici, quod illi habeant jus ad tale lucrum acquisitum a filio, seruo, uxore, ob turpem causam: quia jura decernentia, quod acquisita ab istis pertineant ad Patrem, dominum, maritum, non loquuntur de tali lucro. Neque hinc sequitur, quod peccatum patrocinetur delinquenti; Sicuti enim si fur negotietur pecuniam alienam, potest sibi retinere fructus hujusmodi mere industriales, quin illi in tali casu dicatur patrocinari peccatum, cum revera pa-

trocinetur illi jus, quod habet ad hujusmodi fructus, ita in casu nostro. Equidem tamen communiore sententiae oppositae adhaerendum censeo.

ARTICULUS II.

An restituenda sint accepta ob causam honestam?

- I. Restitui debent accepta ad praestandum opus debitum ex justitia; nec non pro omissione etiam ex justitia debita; Non tamen accepta pro opere honesto, aut pro omissione, quae ex justitia non debeantur.
- II. Num possit etiam aliquid accipi pro opere debito ex charitate, quod non sit laboriosum, puta pro deponendo odio?
- III. Si opus ex justitia debitum Titio ponitur in gratiam Caii, num possit a Cajo aliquid accipi?
- IV. Cur in foro externo non datur actio ad repetendum, quod traditum est pro opere ex justitia debito? Et simul compellitur ad restitutionem, qui aliquid accepit pro non parando peccato.
- V. Non solum pretium, sed etiam munus involuntarie donatum pro opere debito ex justitia universim restituendum est; non tamen si detur liberaliter.
- VI. Num possint famuli Judicis aliquid accipere a Titio, ut hic ante alios introducatur, & ejus causa prius expediatur?
- VII. Quando nam possint Officiales Judicis munera sibi donata retinere?
- VIII. Leges civiles si solum prohibeant, & non irritent acceptionem munerum, non obligant ad restitutionem; Sicut nec juramentum de illis non acceptandis.
- IX. Si lex aliqua irritet donationem munerum, hac restituenda sunt danti, nisi aliter statuat ipsa lex; & tunc requiritur